

Katedrala u Krku: Verdi, »Requiem«

(18. VII 1973)

Neveliki prostor veličanstvene krčke Katedrale pružio je brojnim slušateljima osobit umjetnički doživljaj izvedbom znamenitog »Requiem« Giuseppea Verdija, čime se Narodno kazalište »Ivan Zajc« predstavilo ovaj put domaćim i stranim posjetiteljima. Upravo ovaj kulturno-povijesni spomenik dao je idealan okvir za predodžbu problematike koja se iznosi u takvoj vrsti duhovne glazbe kao što je to rekviem, budući da je prastara arhitektura bila stilska ravnoteža srednjovjekovnih vizija koje su na osobit način istaknute u najpoznatijoj srednjovjekovnoj sekvenciji »Dies irae«, što je glavni i najznačajniji dio u ovom umjetničkom obliku. Iako je Verdi bio vremenski izvan toga razdoblja, uspio je onim osebnim romantičarskim zanosom da dočara drevna shvaćanja, po čemu njegov »Requiem« ide u red njegovih vrhunskih djela, kao što su to opere »Aida«, »Otello« i »Falstaff«. I upravo mnoge teme imaju prizvuk tih remek-djela, što se na osobit način sintetiziralo u ovoj mrtvačkoj misli koja snagom svog glazbenog izraza zanosi i uzbuđuje. Budući da je duhovno djelo izrazito koncertnog značenja i po zahtjevima za velikim umjetničkim izvođačkim tijelom dobiva teatralno obilježje, koncepcija izvedbe se kreće u tim okvirima. Ti su elementi bili naglašeni i prilikom izvedbe u Krku, koliko je to dopuštao izvođački prostor, zbog čega je i smještaj bio malo neobičan. Naime, solisti su pjevali sa starinskog kora, što je u cjelini dobro djelovalo. Možda se sličan efekt mogao iskoristiti i na pokrajnjim ambonama gdje su u drugom stavku mogle biti smještene fanfare, budući da je i autor naznačio u partituri smještaj fanfara negdje izvan orkestra, što bi opet bio osebnij ugođaj u duhu teatralnog obilježja djela. Međutim, to ostaje stvar ukusa i shvaćanja, što bitno ne može djelovati na izričito tehničku uvježbanost i izrađenost glazbene fraze i zvukovnih sklopova ove monumentalne skladbe.

Samu izvedbu pod temperamentnim i znalačkim vodstvom Dušana Prašelja je u cjelini zadovoljila i to pogotovo u svom prvom dijelu, koji je izveden u onoj izrazito premijernoj napetosti, koja je donekle popuštala u drugom dijelu koncerta. Dobri akustički uvjeti pomogli su orkestru, koji je zbog prostora morao biti nešto smanjen, da ipak postigne dinamičko nijansiranje i oblikuje zvukovne efekte koji su prilično odgovarali monumentalnosti izraza velikog romantičarskog orkestra. Nasuprot toj instrumentalnoj skupini stajao je veliki zbor, sastavljen od Opernog zbora i pjevačkog društva »Jeka Primorja«, koji je imao snage i sposobnosti da oblikuje mjestimično upravo grandiozne zvukovne mase što su se u svojoj zvučnosti razlijevale pod svodovima i ostavljale snažne dojmove, pogotovo u izrazito zbornim staccima »Sanctus«. Na takovoj instrumentalno-vokalnoj podlozi oblikovane su vrlo osjetljive i teške dionice solista Zorke Wolf — sporan, Blanke Zec — alt, Viktora Bušljete — tenor i Franje Godeca — bas, koje su često kao prozračno tkivo lebdjele nad čvrstim osloncem i iz lirskih ugođaja prelazile u dramatičnost, zahtijevajući pri tom od svakog solista veliku glasovnu pokretljivost uvjetovanu i velikim rasponom od vrlo dubokih do visokih registara glasa. Ti izuzetni zahtjevi prouzrokovali su mjestimično sitnije intonativne labilnosti bilo u solo-mjestima ili u nekim skupnim solističkim dijelovima, na primjer u nekim staccima drugog dijela koncerta, (»Offertorio«, »Lux aeterna«, »Liberate me«), ali sve to ipak nije jače utjecalo na opći dojam. Izvedba je bila umjetnički doživljaj što se uostalom moglo jasno vidjeti i po priznanju slušatelja. Repertoarni potez da se kroz izvedbe oratorijskih koncerata dađe puni sadržaj kulturno-povijesnim spomenicima u turističkoj sezoni vrlo je spretno i razborito rješenje s obzirom na to da je Kazalište u ovom svom »Ljetu 73« isključilo simfonijske koncerte zbog često nepri-

kladnih prostora za izvođenje ali je osiguralo ipak drugu vrstu simfonijske glazbe kojom može dostojno predstavljati i koncertnu djelatnost Narodnog kazališta »Ivan Zajc«, kao što je to bilo ovaj put u Krku.

V. F.

Solistički koncert orguljaša Žarka Dropulića

12. VIII. 1973.

Riječka Katedrala sv. Vida bila je vrlo pogodan prostor za solistički koncert na orguljama, budući da te orgulje imaju prilično velike koncertantne mogućnosti. U organizaciji »Kvarner-expressa« mladi zagrebački orguljaš Žarko Dropulić izveo je izbor iz bogate orguljaške literature od baroka do naših dana, pa su, po redu izvedbe, bili zastupani Buxtehude, Daquin, Bach, Dropulić, Brahms i Reger. Ovakav izbor pružio je mladom umjetniku mogućnost da u različitosti stilova i ugođaja prikaže svoje znanje i umijeće, otkrivajući osebniju ljepotu orguljske svirke, kao posebne zvukovne izražajnosti. Relativno dobar posjet s obzirom na dosta skupe ulaznice bio je pouzdan znak da naša javnost upravo želi koncerte ove vrste, koji ujedno znače obogaćenje našeg koncertnog života, što je prošle sezone ionako bio dosta mršav u području solističke i komorne glazbe.

Koncert je počeo »PRELUDIJEM I FUGOM« u e-molu, što ih je Buxtehude, veliki Bachov prethodnik, izgradio na načelu kontrastnih malih fugiranih improvizacija meditativnog obilježja, na čvrsto ritmičkoj podlozi. Time je učinjen uvod u svijet barokne glazbe, u kome raskoš rokokostila predstavlja kao neki intimni izdanak veličanstvenog i velikog baroknog razdoblja. Naime, ozbiljan prethodni ugođaj, kojim nam se ujedno koncertist predstavio kao umjetnik solidne tehnike i istančane osjećajnosti, zamijenjen je idilom i dražesti što je u čipkastoj fakturi strujala iz djela francuskog clavecinista i orguljaša Daquina, na teme starih francuskih božićnih popijevaka pod zajedničkim naslovom »Božić«. U ovoj je izvedbi posebno došla do izražaja ukusna registracija u stilu pastorala, adekvatna sadržaju, tipično francuska, što je odraz umjetnikova profinjena osjećanja stilskih osobina djela. Bachov »Preludij i fuga« u G-duru činili su izvrsnom izvedbom na neki način organsku cjelinu kao odjek jednog stoljeća u kome su orgulje dobile zasluženi naziv kraljice glazbala.

Drugi dio koncerta imao je u cjelini romantičarski ugođaj. U prvoj točki toga dijela Žarko Dropulić se predstavio i kao skladatelj. Njegova »Pasacaglia i fuga« u f-molu izgrađena je na početnoj temi Schubertove poznate simfonije, tzv. »Nedovršena«. Razvijajući se u napetosti kroz dinamičku uzbuđenost i u osebnim intervalskim pomacima stvara gradaciju dramske izražajnosti, da nakon časovitog smirenja nove misli buknu nekom eruptivnom snagom. Brahmsove »Koralne predigre« od kojih su dvije izvedene tijekom koncerta, a jedna u dodatku, djelovale su u svojoj meditativnosti kao neko smirenje nakon prethodnog dojma, podsjećajući na neke Brahmsove solo-popijevke ili ugođaje iz njegovog »Requiem«, pri čemu se uz toplinu i prohodnost izraza kao crvena nit u prozračnoj strukturi nazirala jednostavnost melodike protestantskog koral. Završna Regerova »Fantazija« na koral »Aleluja« bila je sklop veličanstvenih zvukovnih blokova, djelujući poput nekih fresaka bogatog kolorita, istovremeno efektna i snažna. Upravo u toj bravuroznoj izvedbi osjetilo se u završnom dijelu, da bi tzv. »plen« ovih orgulja zahtijevao još koji registar više, budući da bi u ovakvim monumentalnim djelima dotični prostor podnio tu potrebnu zvukovnu raskoš, što se i u ovim prilikama uvjerljivo osjetilo pod vještim prstima istinskog i potpunog umjetnika Žarka Dropulića.

V. F.